

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
XX wiek (do 1945 r.)		8.0.13912	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Dramatu, Teatru i Widowisk			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Wiedza o teatrze	forma	stacjonarne
		moduł	organizacja i animacja działalności teatralnej
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Marta Cebera; dr Katarzyna Kręglewska-Powązka; dr hab. Małgorzata Jarmułowicz, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		3	
Konwersatorium		30 godzin - uczestniczenie w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		25 godzin - przygotowanie do zajęć;	
zajęcia w sali dydaktycznej		10 godzin - przygotowanie prezentacji;	
Liczba godzin		10 godzin - przygotowanie do egzaminu i sam egzamin.	
Konwersatorium: 30 godz.		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2025/2026 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza tekstów z dyskusją - Analiza zdarzeń krytycznych (przypadków) - Dyskusja moderowana - Praca w grupach - Wykład konwersatoryjny - Wykład z prezentacją multimedialną 		Sposób zaliczenia	
		Egzamin	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - egzamin ustny - wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja 	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje możliwość przystąpienia do egzaminu na podstawie: aktywnego udziału w wykładzie konwersatoryjnym (40%), przygotowania prezentacji lub projektu na temat stanowiący rozwinięcie zagadnień analizowanych na zajęciach (60%). Student otrzymuje ocenę z egzaminu ustnego na podstawie odpowiedzi na 3 pytania z zakresu całej wiedzy wyniesionej z wykładów (zakres: zob. „Treści programowe”). Egzamin odbywa się po 5 semestrze..	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	analiza tekstów z dyskusją	prezentacja/projekt	egzamin ustny
	Wiedza		
K_W02		+	+
K_W07		+	+
	Umiejętności		
K_U01	+	+	+
K_U03	+	+	+
K_U06	+	+	+
	Kompetencje społeczne		
K_K05	+	+	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Student musi uzyskać zaliczenie z przedmiotów: antyk, średniowiecze i odrodzenie, barok i oświecenie, romantyzm, wielka reforma teatru; w wyjątkowych przypadkach osoba prowadząca zajęcia może odstąpić od tej zasady.

B. Wymagania wstępne

Brak wymagań wstępnych.

Cele kształcenia

Student zapoznaje się z najważniejszymi zjawiskami polskiego i światowego teatru od początku XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem polskiego teatru okresu dwudziestolecia międzywojennego (uwarunkowania historycznokulturowe; style inscenizacyjne; organizacja życia teatralnego; twórcy teatralni). Poznaje wybrane utwory dramatyczne z tego okresu i na ich podstawie zyskuje wiedzę na temat tendencji estetycznych i problematyki charakteryzującej twórczość dramatyczną międzywojnia. Rozpoznaje przejawy nowoczesnych przeobrażeń w teatrze i w życiu teatralnym Polski i Europy pierwszej połowy XX wieku.

Treści programowe

Problematyka konwersatorium:

- Międzywojenne wizje teatru narodowego.
- Echa Wielkiej Reformy Teatru w polskim teatrze powojennym.
- Topografia scen teatralnych (teatry w Warszawie, Lwowie, Wilnie, Łodzi, Krakowie) i organizacja życia teatralnego w międzywojniu.
- Arnold Szyfman i narodziny Teatru Polskiego w Warszawie.
- W kręgu teatru monumentalnego: Leon Schiller i Wilam Horzycyca.
- Nowe formy w dramaturgii 20-lecia: odwrót od realizmu (misterium i średniowieczne formy teatralne, ekspresjonizm, Czysta Forma).
- Reduta Juliusza Osterwy – od realizmu do monumentalizmu.
- Nowoczesne szkolnictwo teatralne i studia aktorskie – echa „Systemu” Stanisławskiego w Polsce międzywojennej.
- Narodziny i rola ZASP-u w dwudziestolecu.
- Aktorstwo okresu międzywojennego.
- Teatr międzywojenny wobec nowych mediów: radia i kina.
- Nowe tendencje w plastyce teatralnej (bracia Pronaszkiowie, Frycz, Drabik).
- Warszawskie sceny rewiiowe i kabaretowe.
- Siły i środki krytyki teatralnej 20-lecia międzywojennego.
- Wybitni dramaturgowie 20-lecia międzywojennego: Stanisław Ignacy Witkiewicz, Jerzy Szaniawski, Stefan Żeromski.
- Ekspresjonizm w polskim dramacie i teatrze międzywojennym.
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Teatralnej.

Wykaz literatury

Każdorazowo na początku semestru prowadzący weryfikuje bądź ustala zestaw lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu.

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć

- Borowy W., O Żeromskim. Rozprawy i szkice, Warszawa 1964.
- Błoński J., Witkacy. Sztukmistrz, filozof, estetyk, Kraków 2000.
- Czernerle M., Wycieczki w dwudziestolecie. O dramacie międzywojennym, Warszawa 1970.
- Degler J., Witkacy w teatrze międzywojennym (Rozdz. Debiut teatralny Witkacego), Warszawa 1973.
- Groński R. M., Jak w przedwojennym kabarecie, Warszawa 1978.
- Hutnikiewicz A., Od Czystej Formy do literatury faktu. Główne teorie i programy literackie XX stulecia, Warszawa 1974.
- Jakubowska J., Jerzy Szaniawski, Warszawa 1980.
- Leon Schiller. W stulecie urodzin 1887-1987, pod red. L.Kuchtówny i B.Lasockiej, Warszawa 1990.
- Marczak-Oborski S., Teatr w Polsce 1918-1939, Warszawa 1984.

- Myśl teatralna polskiej awangardy 1919-1939, wyb. i wstęp. S. Marczak-Oborski, Warszawa 1973.
- Osiński Z., Instytut Reduty jako laboratorium teatralne, „Pamiętnik Teatralny” 1999, nr 2.
- Popiel J., Dramat a teatr polski dwudziestolecia międzywojennego, Kraków 1995.
- Schiller L., Teatr ogromny, oprac. Z. Raszewski, Warszawa 1961.
- Szaniawski J., Wybór dramatów, oprac. A. Hutnikiewicz, Wrocław 1988.
- Szletyński H., Kształtowanie się nowoczesnej sztuki aktorskiej w Polsce, Kraków 1981.
- Szletyński H., Szkice o teatrze, Warszawa 1979.
- Wilski Z., Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944, Wrocław 1978.
- Leon Schiller. W stulecie urodzin 1887-1987, pod red. L. Kuchtówny i B. Lasockiej, Warszawa 1990
- Żeromski S., Dzieła, Warszawa 1957.
- J. Lorentowicz, Teatry w stolicy i inne artykuły, Warszawa 1969.
- E. Krasiński, Warszawskie sceny 1918-1939, Warszawa 1976
- Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Teatr. Widowisko, pod. red. M. Fik, Warszawa 2000.
- D. Poskuta-Włodek, Dzieje teatru w Krakowie w latach 1918-1939, Kraków, 2012.
- S. I. Witkiewicz, Dramaty, wstęp i oprac. K. Puzyna, Warszawa 1962 (tu: Wstęp; Tumor Mózgowicz, Kurka Wodna, Matka).
- J. Degler, Witkacy w teatrze międzywojennym, Warszawa 1973, s. 11–34.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

- Kucharuk S., Pirandello i Szaniawski : przyczynek do badań komparatystycznych, Lublin 2011.
- Jaracz S., O teatrze i aktorze, Warszawa 1960.
- Krajewska A., Komedia polska dwudziestolecia międzywojennego: tradycjoniści i nowatorzy, Wrocław 1989.
- Mamontowicz-Łojek B., Terpsychora i lekkie muzy. Taniec widowiskowy w Polsce w okresie międzywojennym (1918-1939), Kraków 1972.
- Osiński Z., Pamięć Reduty. Osterwa, Limanowski, Grotowski, Gdańsk 2003.
- Raszewski Z., Krótka historia teatru polskiego, Warszawa 1990.
- Rawiński M., Dramaturgia polska 1918-1939, Warszawa 1993.
- Rawiński M., Między misterium a farsą. Polska dramaturgia międzywojenna w kontekście europejskim, Lublin 1988.
- Rzewuska E., Polski dramat ekspresjonistyczny wobec konwencji gatunkowych, Lublin 1988.
- Styan J. L., Współczesny dramat w teorii i scenicznej praktyce, z przedm. Jana Błońskiego, przekł., oprac. i uzupełnienia Małgorzata Sugiera, Wrocław 1995.
- Szczublewski J., Pierwsza Reduta Osterwy, Warszawa 1965.
- Timoszewicz J., „Dziady” w inscenizacji Leona Schillera. Partytura i jej wykonanie, Warszawa 1970.
- Kuchtówna L., Wielkie dni małej sceny, Wrocław 1972.

B. Literatura uzupełniająca

- Dudzik W., Wilam Horzycy dramat niespełnienia, Warszawa 1990.
- Dzieje teatru polskiego, red. T. Sivert, t. 1-5, Warszawa 1977-1985.
- Filler W., Melpomena i piwo, Warszawa 1960.
- Słownik biograficzny teatru polskiego, t. 1 – 2, red. Z. Raszewski, Z. Wilski, Warszawa 1973.
- Słownik literatury polskiej XX wieku (hasła związane z dramatem).
- Słownik dramatu nowoczesnego i najnowszego, red. Sarrazac J., Kraków 2007.
- Szyfman A. Labirynt teatru, Warszawa 1964.
- Kosiński D., Polski teatr przemiany, Wrocław 2007.
- Sempoliński L., Wielcy artyści małych scen, Warszawa 1968.
- M. Szpakowska, Światopogląd Stanisława Ignacego Witkiewicza, Wrocław 1976
- Wilski Z., Wielka tragiczka, Kraków 1982.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W02; K_W07 K_U01; K_U03; K_U06 K_K05	K_W02; K_W07 Student: ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu historii teatru pierwszej połowy XX wieku (K_W02); ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu historii i teorii dramatu pierwszej połowy XX wieku w jego powiązaniu z teatrem (K_W07).
	Umiejętności
	K_U01; K_U03; K_U06 Student: potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje o teatrze pierwszej połowy XX wieku z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych z zakresu nauk o sztukach widowiskowych i plastycznych (K_U01); potrafi rozpoznać różne formy sztuk widowiskowych w teatrze pierwszej połowy XX wieku i dobrać właściwe metody i narzędzia ich analizy i interpretacji (K_U03); potrafi rozpoznać różne gatunki i konwencje dramatyczne charakterystyczne dla

teatru pierwszej połowy XX wieku i dobrać właściwe metody i narzędzia analizy i interpretacji utworów dramatycznych (K_U06).

Kompetencje społeczne (postawy)

K_K05

Student:

jest przygotowany do wykorzystywania posiadanej wiedzy z zakresu wiedzy o teatrze pierwszej połowy XX wieku do rozwiązywania problemów poznawczych

Kontakt

marta.cebera@ug.edu.pl